

Resolut reformiver

Neh 13,1-22

**"Min Gud, glem ikke hvad jeg har gjort for dig.
Se i nåde til mig på grund af din trofaste kærlighed"**
(Neh 13,22b, Bibelen på hverdagsdansk).

Baggrund

Den, der engagerer sig i Guds arbejde, kan ikke undgå at begå fejl, men kan regne med Guds velvilje.

Introduktion

Arbejdet med den kirkelige og religiøse fornyelse i det 16. århundrede foregik i konfliktfyldte omgivelser. Reformatorerne stod over for adskillige problemer, der indimellem fik dem til selv at gribe til hårde metoder og også tillod andre at gøre det. Således kaster Luthers opfordring til vold over for bønderne en mørk skygge over hans budskab vedrørende den kristnes frihed. Sagen om lægen og teologen, fritænkeren Michael Servet, der i Geneve blev henrettet som kætter med Calvins billigelse, kaster heller ikke noget godt lys på reformatorenes biografi. De var modige, men ikke fejlfri mennesker.

I Nehemias' Bog møder vi også en person, der går fuldt og helt ind for Guds sag. På trods af at han har en god stilling ved det persiske hof, ligger hans folks skæbne i hjemlandet ham på sinde. Da han hører om de hjemvendtes nød og trængsler, sætter han alt ind på personligt at medvirke til genopbyggelsen af byen og samfundsordenen.

Nehemias har en plan og går målrettet i gang med reformprojektet. På trods af megen modstand lykkes det ham at få genrejst og sikret bymuren omkring Jerusalem. Dermed bliver det muligt at leve et normalt liv i byen. Dernæst arbejder han ihærdigt på – ligesom Ezra før ham – at få genindført Moseloven som grundlag for den samfundsmæssige orden i Judæa og forpligtede hele folket på at overholde den.

Da det viser sig, at der trods den genindførte forpligtelse til at overholde pagten fortsat hersker uacceptable forhold, tager han også resolut fat på dem. Og han har ikke fløjlshandsker på. Hvordan han gjorde det, og hvilke konsekvenser hans reformer fik og stadig kan have for nutidens læsere, er emnet i denne uge.

Blandingsfolk udelukkes

Neh 13,1-3

Hvordan begrundes udelukkelsen af de fremmede?

Hvad betød dette tiltag helt konkret?

Baggrund

Den offentlige oplæsning af loven gav anledning til yderligere tiltag. Ifølge 5 Mos 23,3-7 skulle fremmede og efterkommere af blandede ægteskaber være udelukket fra fællesskabet i ti generationer – ammonitter og moabitter endda for altid. Som begrundelse henvises til moabiternes fjendtlige adfærd over for det israelitiske folk under ørkenvandringen (4 Mos 22-24).

Bag dette tiltag ligger bekymringen for, at Israel ville blive blandet med fremmede folkeslag og deres traditioner. Det havde tidligere været årsag til afgudsdyrkelse og havde fremmanet Guds dom under landflygtigheden. Nu så det ud til, at der var ved at ske en lignende udvikling. Det måtte forhindres.

Med udelukkelsen af "alle af blandet herkomst fra Israel" (v. 3) menes nok en afstandtagen til blandede ægteskaber, henholdsvis mennesker, der stammede fra sådanne. I Ezras Bog kap. 9 og 10 omtales noget lignende (se næste uges studievejledning).

Til fordybelse

Ægteskaber dengang blev ikke indgået som ligeværdigt partnerskab, som vi kender det i dag. Forbuddet mod blandede ægteskaber var rettet mod jødiske mænd, der giftede sig med hedenske kvinder og dermed også fuldt bevidst gav plads til deres religiøse traditioner.

Tiltaget gjaldt alle fremmede folk, hvorimod det især er ammonitterne og moabitterne, der nævnes i 5 Mos 23,4-10. Edomitterne derimod anses som brødre, og tiptipoldebørnene fra Egypten må godt slutte sig til Israel (sml. 2 Mos 12,37-38). Blev der her sat et "hegn" rundt om loven?

Til eftertanke

Ifølge Moseloven kunne mænd, hvis kønsorganer ikke var intakte, heller ikke optages i "Herrens menighed" (5 Mos 23,2). Esajas derimod åbner for, at fremmede og kastrerede, der omvender sig til Jahve, kan optages i pagtfællesskabet (Es 56,3-4), og en eunuk fra Etiopien bliver en af de første kristne (ApG 8,26-40).

Uacceptable forhold i templet – 1

Neh 13,4-9

Hvad var tempelkammeret oprindeligt beregnet til?

Hvad kunne det tyde på, at det nu benyttes til helt andre ting?

Baggrund

Efter at Nehemias havde nået sit mål: at genopbygge Jerusalems bymur og genindføre Moseloven, vendte han tilbage til det persiske hof i Babylon. Han havde jo kun fået en tidsbegrænset orlov. Da han *efter nogen tids forløb* (v. 6) – der var efterhånden gået flere år – for anden gang vendte tilbage til Jerusalem (måske for at se, om hans reformer havde båret frugt), måtte han skuffet og forfærdet konstatere, at forholdene havde taget en negativ drejning. Der manglede åbenbart en fast hånd, der kunne styre tingene.

Nehemias gav sig også denne gang straks i kast med at forbedre forholdene og genindføre Moseloven. (Ypperste-)præsten Eljashib havde for eksempel overladt et stort kammer på tempelområdet, der udelukkende var beregnet til oplagring af afgrødeofre, røgelse, tempelkar og tiende til præster og levitter (korn, vin og olie), til en af sine pårørende, som opmagasinerede *ting, der hørte til hans hus*, dér. Nehemias sørgede for, at kammeret straks blev ryddet, rensset efter forskrifterne og atter indrettet til sit oprindelige formål.

Til fordybelse

Trods sit hebraiske navn var Tobija ammonit (se søndagsafsnittet). Han havde derfor ikke lovlig adgang til tempelområdet. Desuden var han en af Nehemias' fjender, der havde gjort livet surt for ham (2,10.19; 3,35; 4,1; 6,1.14-19). "Det store kammer benyttede Tobija muligvis til opbevaring af værdigenstande [som i en bank], som det kendes fra templer i oldtiden. (Nehemias omtaler det nedsættende som *ting, der hørte til hans hus*)" (SEB 603 (Stuttgarter Erklæringbibel)). Det kan dog også tænkes, at han benyttede rummet som bolig eller til officielle forretninger.

Til eftertanke

Også i menigheden – Guds tempel i den nye pagt – findes der uacceptable forhold, som burde erkendes og gerne skulle fjernes. Hvem har ansvaret for det? Hvilke farer ligger der i det?

Uacceptable forhold i templet – 2

Neh 13,10-13

Hvorfor var det ikke muligt at gennemføre (temple)gudstjenesten efter forskrifterne?

Hvad affødte Nehemias' reformbestræbelser?

Baggrund

Under sit første ophold i Jerusalem havde Nehemias også fået orden på tiende- og gavesystemet og sikret templets og gudstjenesternes oprindelige funktioner. Der var kommet system i indsamling, opbevaring og fordeling af tiende og gaver. Præsterne, levitterne, tempelsangerne og portvagterne fik, hvad der tilkom dem, og hvad de havde behov for. (12,44-47).

Der var i den mellemliggende tid sket en drastisk nedgang i tienden. Af den grund følte levitterne sig forpligtet til at vende tilbage til deres landsbyer og forsømme tempeltjenesten. Da Nehemias opdagede dette, stillede han de ansvarlige til regnskab, satte fire tilforladelige forvaltere til at føre tilsyn med forråds kamrene og kaldte levitterne tilbage til deres arbejdsopgaver. Resultatet af reformerne lod ikke vente på sig: "Så bragte hele Juda tienden af korn, vin og olie til forråds kamrene" (v. 12).

Til fordybelse

At levitterne var vendt hjem – *enhver til sin jord* – kunne tyde på, at de selv ejede jord, hvilket var imod Toraens forskrifter (4 Mos 18,23-24; 5 Mos 18,1).

Til anvendelse

Adventistkirken med dens verdensomspændende struktur og holdning til mission ville heller ikke kunne eksistere uden tiende og gaver. Ligesom kompetente ledere er også pålidelige økonomichefer uundværlige. De udfører deres opgave med faglig indsigt og stor ansvarlighed.

Til eftertanke

"Hvorfor bliver Guds hus forsømt?" (v. 11). Er jeg med min tiende og mine gaver på tilstrækkelig vis med til at "præster, levitter og sangere" også i dag kan udøve deres gerning i menigheden?

Sabbathelligholdelse genindføres

Neh 13,15-22

**Hvordan oplevede Nehemias sabbatten i Juda og Jerusalem?
Med hvilke tiltag reagerer han på det?**

Baggrund

Nogle jøder udfører høstarbejde i vingårde og på marker om sabbatten. Andre kører deres varer til markeder og sælger dem. Mennesker og dyr (trækdyr) udfører hårdt arbejde. Jerusalem er et levende handelscenter – syv dage om ugen. Det tjener købmænd fra Tyrus også godt på. De er ikke bundet af sabbatsbuddet. Forretningen kører, der er gang i trafikken, handelen blomstrer ...

Nehemias farer ud og går i rette med de indflydelsesrige mænd:

"Hvad er det for en skændig handling, I begår? I vanhelliger jo sabbatsdagen!" (v. 17). Havde historien ikke vist, hvilke skæbnesvangre følger det kunne have at vanhellige sabbatten? Var dette nu ved at gentage sig? (sml. Ez 20,10ff.)

Nehemias nøjes ikke med formanende ord. Da hans forsøg på at overbevise ikke bærer frugt, tyer han til skrappe metoder. Han sørger for, at byportene lukkes fredag aften før solnedgang og først åbnes igen næste dag efter solnedgang. Der er vagter, der sørger for, at anvisningen overholdes. Købmændene overnatter uden for byen og håber på alligevel at blive lukket ind. Derpå truer Nehemias med at arrestere og fængsle dem. Først da ophører "belejringen" af byen. Sabbatshvilen er genoprettet. "Sabbatsbuddet opfattes som en del af gudstjenesteforordningen. Det er grunden til, at opsynet overlades til levitterne" (v. 22). (SEB 604)

Til fordybelse

"Nehemias advarer ligesom Jeremias: Det nyorganiserede folks ve og vel, dets beståen eller undergang er afhængig af, at sabbatten holdes" (SAT 1,965). Se også Jer 17,19-27 (sml. Ez 22,8.26; 23,38).

Til eftertanke

"I kan slet ikke vente, til sabbatten og helligdagene er forbi, så I kan handle igen" (Amos 8,5 – frit oversat).

EKSKURS

Afgrænsning og tvang eller inklusion og overbevisning?

Neh 13,15

"Nehemias' indsats for helligholdelse af sabbatten hænger sammen med det åndelige mål for hans mission. I den ulmende konflikt benytter han sig af metoder, der rækker ud over almindelige forsøg på at overbevise mennesker. Således står sabbatten ved en skillevej i hans 'dagbog', fanget mellem en påtvunget anordning og et modtaget privilegium. Langtidsvirkningerne af hans indgriben er blandede ...

Da denne tekst er det sidste skriftsted, der i Det Gamle Testamente udtrykkeligt nævner sabbatten, er følgende spørgsmål relevant: Peger teksten også på sabbattens fremtidige udvikling?

Det er problematisk, hvis en sag er afhængig af lovgivning og tvang... Der vil være nogle mennesker, der ikke bliver virkelig overbeviste, og som under dække af at ville tilpasse sig lader en vis modstand ulme under overfladen ... Målet – hvor ædelt det end måtte være – helliger ikke midlet ... Set ud fra den synsvinkel er Nehemias muligvis gået for vidt i sin anvendelse af tvang. Det kan danne uheldig præcedens, blive en pyrrhussejr, der giver resultat her og nu, men med en så høj pris, at intentionen på et senere tidspunkt slår om i det modsatte, i tab ...

Da senere generationer kom ud i tilsvarende diskussioner, tyede troens forsvarere til en lignende taktik. Det Nye Testamente viser en jødisk nation, der havde vænnet sig til udelukkelse og tvang, når det gjaldt helligholdelse af sabbatten: 'Se, dine disciple gør noget, som det ikke er tilladt at gøre på en sabbat' (Matt 12,2; sml. Mark 2,24; Luk 6,2), siger Jesu modstandere bebrejdende ifølge de synoptiske evangelier. Johannesevangeliet siger: 'Derfor gav jøderne sig til at forfølge Jesus, fordi han havde gjort dette på en sabbat' (Joh 5,16) ...

Man satte foranstaltninger i værk for at sikre, at den syvende dag ikke igen blev trådt under fode. Rabbinernes projekt, der gik på at sikre sabbatten, havde allerede en lang historie, inden den kristne æra begyndte. Sabbatten havde genvundet den status, den havde manglet før eksilet. Men den stadig stærkere vægtlægning på sabbatten havde medført en stadig snævrere horisont sammenlignet med profeten Esajas' fremtidsperspektiv (Es 56,1-7). Hvor Esajas havde alle folkeslags inklusion for øje, var det vigtigt for farisæerne at afgrænse" (Sigve K. Tonstad, *The Lost Meaning of the Seventh Day*, Berrien Springs, MI, USA, 2009, 163-174).

Menneskelig troskab – guddommelig nåde

Neh 13,
14,22b.31b

Hvad beder Nehemias Gud om ved bogens afslutning?

Hvilke konklusioner kan man drage ud fra det?

Tre gange afslutter Nehemias sin beretning med en kort bøn, hvori han beder Gud om at huske hans gerninger:

- "Husk mig også for dette, min Gud, og glem ikke de fromme gerninger, jeg har gjort for min Guds hus og tjenesten dér!" (v. 14)
- "Husk mig også for dette, min Gud, og vis mig barmhjertighed i din store godhed!" (v. 22b)
- "Min Gud, regn mig det til gode!" (v. 31b)

Hvad mon årsagen kan være til disse bønner? Vil Nehemias imponere Gud med sine gerninger og have løn som fortjent? Det, der taler imod, er, at han er fuldstændig klar over sin afhængighed af Guds nåde og barmhjertighed. Kæmper han med skyldfølelse, der kan være opstået i hans hjerte som følge af hans særdeles ihærdige indsats for Gud? Eller ønsker han at udtrykke, at "alt, hvad han har gjort for folket, byen og templet, er sket til Guds ære"? (SAT 1,966)

Til fordybelse

"Nehemias' resultater havde afgørende betydning. Murens genrejsning samt de økonomiske, sociale og religiøse tiltag gav menigheden i Jerusalem ... et sikkert fundament. Nehemias' virke – sammen med Ezras indsats: at give Loven fornyet betydning – gjorde det muligt for jødedommen at overleve i de følgende århundreder. Man kan næppe forestille sig, hvordan den jødiske tro skulle have overlevet, hvis det var lykkedes oppositionen under ypperstepræsten Eljashib at udvandre denne klare holdning" (*Brockhaus Kommentar zur Bibel I*, Wuppertal 1987, 494).

Resumé

Nehemias gennemfører på energisk vis levedygtige reformer og viger ikke tilbage for drastiske tiltag. Han håber på Guds nådige anerkendelse.

Spørgsmål til drøftelse

Indledende spørgsmål	1 Hvordan oplever I mennesker, der kæmper ivrigt og sætter tydeligt skel mellem "ven" og "fjende"?
Supplerende spørgsmål	2 Hvilket billede har I af Nehemias' personlighed efter denne uges studium?
Neh 13,1-3	3 Hvad betød dette drastiske tiltag i praksis? Hvad tænker I om det? Hvad kan vi lære af det?
Neh 13,10-13	4 Hvor vigtigt var tiende og gaver dengang? Hvilken betydning har de for os i dag?
Neh 13,15-22	5 Hvad mener I om Nehemias' fremgangsmåde? Hvor er I enige med ham? Hvad gør det utåleligt?
Uddybende spørgsmål	6 Hvornår er det på sin plads at skære hårdt igennem – og hvornår er det ikke? Hvordan kan man skelne? "Hvor der handles, der spildes." I hvor høj grad er det forsvarligt at acceptere "kollateralskader" i en god sags tjeneste?
Neh 13,14.22b.31b	7 Hvad tænker I om Nehemias' bønner?